

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Pedagogická fakulta
M. D. Rettigové 4
Praha - Nové Město

OPONENTSKÝ POSUDEK na disertační práci

na téma:

Specifické penitenciární problémy vězněných žen

Autorka : Mgr. Květuše SLUKOVÁ

Oponentka: doc. PhDr. Vratislava **ČERNÍKOVÁ**, CSc.
Policejní akademie ČR v Praze
Fakulta bezpečnostně právní
Katedra kriminologie
Lhotecká 559/7
P.O.BOX 54
143 01 Praha 4

Posouzení práce je provedeno v následujících požadovaných bodech:

a) Aktuálnost zvoleného tématu

problematice kriminalitě žen nebyla věnována dostatečná pozornost v odborné literatuře, neboť převládal názor (po dlouhé historické období), že **kriminalita** je především záležitost mužů. Od 80. let minulého století díky zvyšující se trestné činnosti žen v hospodářsky prosperujících zemích, začala OSN věnovat pozornost i kriminalitě žen a to hlavně z pohledu trestněprávního, ale už méně z pohledu kriminologického a penitenciárního a vůbec ne z pohledu etopedického (nezvládnutých etopedických problémů v dětství, dospívání ...). V současném období - v podmínkách ČR od r. 2008 zaznamenáváme **mírný nárůst kriminality žen včetně nárůstu žen ve výkonu trestu odnětí svobody**. Je tedy na místě zabývat se kriminalitou žen (stavem, vývojem, příčinami) a to i z důvodů **závažných důsledků** kriminality žen při naplňování role ženy - matky v péči o děti obzvláště v citové fázi jejich vývojem, též z důvodu transferu etopedických problémů matky na další generace.

b) Stanovené cíle práce a jejich naplnění, metodologický přístup k zvolenému tématu disertační práce

Jako hlavní cíl disertační práce autorka stanovila "zjistit faktory a zvláštnosti delikvence a výkonu trestu odnětí svobody ve specifických skupinách žen, vykonávajících trest odnětí svobody" (s. 93). Jako specifické skupiny žen vykonávající trest odnětí svobody jsou vybrány:

- a) ženy odsouzené k dlouhodobým trestům;
- b) ženy, které vykonávají trest odnětí svobody v oddělení pro výkon trestu matek s dětmi.

Široce pojatý hlavní cíl práce je specifikován do 3 dílčích cílů (s. 95):

dílčí cíl č. 1

Zjistit, analyzovat, popsat rozdíly ve vybraných anamnestických charakteristikách žen u vybraných specifických skupin.

dílčí úkol č. 2:

Zjistit, analyzovat a interpretovat některá kriminologická, psychosociální, penologická a penitenciární specifika žen odsouzených k dlouhodobým trestům odnětí svobody.

dílčí úkol č. 3:

Zjistit, analyzovat a interpretovat některá kriminologická, psychosociální, penologická a penitenciární specifika odsouzených žen, které ve výkonu trestu odnětí svobody pečují o dítě v oddělení pro výkon trestu matek s dětmi.

Výše uvedené cíle, které si autorka stanovila, podmiňují charakter práce, který lze vystihnout následovně:

jde o práci teoreticko-empirickou, heuristickou, komparativní, výzkum provedený ex post.

Předložená práce je rozpracována do 2 základních obsahových částí:

I. část - je teoretická, kde jsou zpracována základní teoretická východiska a přístupy ke zkoumání kriminality, potažmo kriminality žen včetně možností reakce společnosti na tento jev a to z hlediska vývoje sankční politiky až do současnosti. Autorka velmi citlivě postihla možnosti a limity tohoto sankčního systému, které jsou dány **úrovní poznatků** a včasného zjištění (diagnostikování) příčin (podmínek) delikventního vývoje osoby, včasného odborného zásahu, systematického přístupu,

specifikami vězeňského prostředí, profesní kvalitou personálu, reálnými podmínkami personálu zabývat se vězněnou osobou, možnostmi posuzovat problém vězněné z hlediska vývoje problému (nejen z hlediska trestněprávního)...

Teoretická část tvoří solidní fundament pro část empirickou.

II. část práce - empirická obsahuje přehledně zpracovanou metodologii empirického šetření (s. 92 - 105), která adekvátně koresponduje s vytyčenými cíli, Ke sběru dat byla použita poměrně široká škála metod empirického šetření (naplňující heuristický přístup k problému kriminality žen), který je dosti neprobádaný a také vzhledem k této skutečnosti jsou použity metody kvalitativního šetření. Autorka "zachytila", nejen pohled, postoj sledovaných odsouzených žen na vlastní kriminální dráhu a na možnosti a vynakládané úsilí "přetrhnout, opustit" tuto dráhu, zabývala se také pohledem personálu, názory na možnosti dosáhnout žádoucích personálních změn u svěřených odsouzených žen. Autorka poukazuje na potřebné "souznění" vynakládaného úsilí personálu a vězněné osoby, pokud má být zacházení účinné.

Metodologie empirického šetření je také postavena tak, že směřuje k **zachycení problému ve vývoji, usiluje o postřehnutí závažnosti vývoje problému**, což není vždy patrné z druhu spáchaného trestného činu, z uloženého trestu, ale je velmi důležité pro stanovení programů zacházení.

Lze konstatovat, že provedeným empirickým šetřením bylo nashromážděno dostatek poznatků, které nasvědčují, že autorka naplnila stanovený základní cíl práce:

- Autorka na základě komparace vybraných specifických skupin žen vykonávajících trest odnětí svobody stanovila jejich **profil, ve kterém se odrážejí podstatné odlišnosti, které musí být zohledněny při vytváření programů zacházení**. Zjištěné odlišnosti vytvářejí podmínky, předpoklady na straně vězněných žen do jaké míry se uplatní záměry programů zacházení, předpoklady pro jejich zúročení samotnými zkoumanými ženami.
- Autorka **přispěla získanými poznatky k prohloubení diferenciovaného a specializovaného zacházení s vězněnými ženami**.

- Návrh vypracovat systém extramurálních rodinných aktivit s progresivní motivací pro uvězněné ženy považuji za myšlenku **přínosnou, v odborné literatuře nepopsanou.**
- **Poznatky vztahující se k problému dospívání - sociálnímu vyžívání k plnění role ženy - matky, partnerky** (včetně problémového plnění či nenaplnění této role) **považuji za přínosné pro vědní obor speciální pedagogika - etopedie.** Závažnost je spatřována v generačním transferu tohoto problému.
- Přínos výše uvedených poznatků je sledován i pro kriminologii a penologii, neboť specifické problémy s plněním nebo u naplněním role ženy - matky, partnerky mohou vystupovat jako rizikový faktor delikventního chování ženy.

Předložená práce po stránce formální, obsahové, metodologické v plném rozsahu splňuje požadavky kladené na disertační práci. **Z tohoto důvodu ji doporučuji k obhajobě.**

Pro rozpravu při obhajobě práce předkládám následující otázku:

- „Které další otázky (problémy) stojí za pozornost, které vyvstaly na základě zpracování Vaší disertační práce“

doc. PhDr. Vratislava ČERNÍKOVÁ, CSc.

v.r.